

Ihor Lylo

Zapomniany fakt z historii greckiego rodu Korniaktów ze Lwowa

---

Przegląd Nauk Historycznych 9/1, 211-214

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

IHOR LYLO

UNIwersytet Narodowy im. Iwana Franki, Lwów

Zapomniany fakt z historii greckiego rodu Korniaktów ze Lwowa

---

Historia rodu Korniaktów należy do najciekawszych w przeszłości Lwowa. Postać założyciela rodziny greckiego kupca, działacza społecznego i jednocześnie najbogatszego obywatela Lwowa – Konstantego Korniaкта zawsze cieszyła się zainteresowaniem badaczy, toteż bibliografia dotycząca tej rodziny jest znacząca¹. Nadal jednak propozycja tego rodu wymaga dodatkowych komentarzy.

Konstantyn Korniakt, urodzony w Rethymnon na Krecie, przybył do Lwowa, aby odziedziczyć majątek po starszym bracie, kupcu Michale, który zmarł w 1563 r.² Konstantyn względnie szybko zdobył autorytet w miejscowym środowisku mieszczańskim i kupieckim. Majątku dorobił się na handlu gruntami w Mołdawii³. We Lwowie powiększył fortunę, sprowadzając na wielką skalę wina greckie i pełniąc obowiązki królewskiego celnika na całej południowo-wschodniej granicy Rzeczypospolitej. W 1571 r. Zygmunt II August nadał Korniaktowi tytuł szlachecki i herb⁴, wprowadzając kupca w poczet szlachty polskiej⁵.

---

¹ I.O. Swiesznikowa, *Budinok Korniaкта. Fotonapis*, Lwiv 1972; A.E. Vakalopoulos, *Istoria tou Neou Hellenismu*, t. II, Thessalonike 1976, s. 478; I. Lylo, *Narysy z historii greckoj hromady Lwowa XVI-XVII w.*, Lwiv 2002, s. 107-115.

² E.M. Podgradskaja, *Torgowyje swjazi Mołdawii s zapadnoukrainskimi ziemjami w uctoroj połowinie XVI wieka*, „Iswiestia AN MSSR, Seria Obszestwiennych Nauk” 1962, nr 11, s. 203.

³ *Akta Grodzkie i Ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego Bernardyńskiego we Lwowie* (dalej: AGZ), t. X, 1884, s. 97, nr 1459.

⁴ Jako szlachcic Korniakt dołączył do herbu „Krucyna” („Krzyż”). Por. B. Paprocki, *Herby rycerstwa polskiego*, Kraków 1858, s. 605; S. Mieroszowski,

Jak podaje W. Łoziński, w 1575 r. Konstanty wziął ślub z Anną Dzeduszycką († 1616 r.)⁶. Ten nierówny pod względem społecznym i majątkowym związek okazał się korzystny dla obu stron. Uszlachcenie i małżeństwo z panną ze znanej, choć nieco podupadłej finansowo rodziny, otwierały prawosławnemu Korniaktowi drogę do środowiska polskiej elity. Ze względu na zmianę statusu, Grek musiał obiecać żonie, że nie będzie się więcej zajmował handlem⁷. Co ważne, w małżeństwie zachowano równowagę wyznaniową. Konstanty do końca życia pozostał gorliwym wyznawcą prawosławia, członkiem Bractwa Stawropygialnego, a jego żona – katoliczką. Korniakt szybko zaaklimatyzował się w wielokulturowym Lwowie i wkrótce zasłynął jako jeden z fundatorów rezydencji ojców jezuitów w tym mieście⁸.

Ze związku z Anną, Konstanty Korniakt miał trzy córki: Annę, Zofię i Katarzynę oraz trzech synów – Michała, Konstantego i Aleksandra. Rodzice wykazali wielki pragmatyzm, gdy idzie o wychowanie dzieci. Jakkolwiek portrety Kostantego i jego syna Aleksandra zawieszono w cerkwi Matki Bożej Uspieńskiej, jako mecenasów wspólnoty prawosławnej, to wszystkie dzieci Greka wychowano w tradycji rzymskokatolickiej. Młodzi Korniaktowie zyskali tym samym dostęp do urzędów w Rzeczypospolitej, a także możliwość wyjazdu na studia do najlepszych uniwersytetów europejskich⁹.

A. Boniecki wspomina, że w 1593 r. nazwiska braci Korniaktów spotyka się wśród studentów uniwersytetu w Padwie. Uczelnia ta cieszyła się największym zainteresowaniem młodych lwowian z bogatych rodzin. Popularne były wtedy wędrówki edukacyjne młodzieży do różnych krajów Europy. Stały się one także udziałem synów Korniakta: Konstantego Młodszego i Aleksandra, przyczyniając się do ich życiowej kariery. Najmniej wiadano o trzecim z braci – Michale. Zajmujący się tą rodziną historycy opierali się na herbarzu Bonieckiego, z którego wynika, że Michał zmarł w mło-

---

Kilka słów o heraldyce polskiej, Kraków 1887, tabl. 7, nr 5; K. Niesiecki, *Herbarz Polski*, t. I, Lipsk 1839, s. 424.

⁵ AGZ, t. X, s. 117, nr 1752.

⁶ A. Boniecki, *Herbarz polski*, cz. 1, t. XI, Warszawa 1907, s. 158.

⁷ W. Urban, *Konstanty Korniakt*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. XIV, Kraków 1992-1993, s. 83. W. Łoziński przytacza fragment umowy ślubnej. Oryginał dokumentu nie zachował się w Aktach Miasta Lwowa. Por. W. Łoziński, *Patrycjat i mieszczaństwo lwowskie w XVI-XVII wieku*, Lwów 1902, s. 317.

⁸ V. Kmet, *Jezuity*, [w] *Encyklopedia Lwowa*, t. II, Lviv 2008, s. 274.

⁹ A. Boniecki, *op. cit.*, s. 158.

dym wieku¹⁰, Boniecki sugerował, że chłopiec odziedziczył imię po zmarłym stryju. Nie wiadomo było, gdzie zmarł młody Korniakt i w jakich okolicznościach do tego doszło. Dopiero lektura pewnej inskrypcji przynosi rozwiązanie owej zagadki. Tekst inskrypcji opublikowano w XVIII w.¹¹ Wspominają o niej historycy sztuki zajmujący się polskimi śladami w Rzymie¹². Nikt dotąd jednak nie skojarzył tego napisu z tajemnicą rodu Korniaktów. Okazuje się, że rozwiązania zagadki należy szukać na wzgórzu kapitolinijskim w Rzymie.

W jednym z najstarszych kościołów na Kapitolu – Santa Maria in Aracoeli znajduje się epitafium Michała Korniakta, szlachcica polskiego, zmarłego w Rzymie 18 marca 1594 r. Tablicę ufundowali bracia: Aleksander i Konstanty. Z jej treści wynika, że Michał był zacnym i utalentowanym młodzieńcem, nie wiadomo jednak, co było przyczyną jego śmierci. Można domyślać się tylko jakiejś choroby zakaźnej. Dane epitafijne pozwalają na wprowadzenie korekty do genealogii Korniaktów. Skoro Michał zmarł w wieku 19 lat, to oznacza, że urodził się w 1575 r., niedługo po ślubie Konstantego i Anny. Był zatem ich synem najstarszym, a nie młodszym jak podawano dotychczas. Uzyskawszy pełnoletniość, został wysłany przez rodziców w podróż edukacyjną do Włoch. Okazała się ona dla niego wyprawą ostatnią.

Miejsce pochówku Michała skłania do refleksji nad statusem Korniaktów. Bazylika Santa Maria in Aracoeli jest jednym z najbardziej znanych kościołów w Rzymie. Początki świątyni sięgają XIII w. Jej wnętrze zdobią freski Pinturicchia, przedstawiające sceny z życia świętego Bernardyna ze Sieny. Jeden z grobowców kościelnych jest dłuta Donatella. Posadzka została wykonana przez Cosmatici. Umieszczone pośród tych zabytków epitafium Michała dowodzi nie tylko wysokiej rangi społecznej Korniaktów, ale także ich finansowej potęgi zarówno w granicach Lwowa, jak i ówczesnej Europy.

---

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ P.F. Casimiro Romano, *Memorie istoriche della chiesa e conventu di S. Maria in Aracoeli di Roma*, Roma MDCCXXXVI, s. 62.

¹² T. Chrzanowski, M. Kornecki, *Polskie pomniki w świątyniach Rzymu*, Warszawa 1994, s. 68.

Dodatek

Tekst epitafium za: *Memorie istoriche della chiesa e conventu di S. Maria in Aracoeli di Roma*, Raccolte dal P.F. Casimiro Romano Nella Stamperia in Roma, MDCCXXXVI, s. 62.

Deo Optimo Maximo

□Michaeli Corniact Nobili Polono Magnae Spei Adolescenti
Generis Amplitvdine□Animi eximio Candore et Morvm elegantia
Praecellenti Qvi parentvm□monitv ad perdiscendas bonas Artes
Lvstrandaqve Florentissima Regna□Peregre Profectvs Romae Qve
Immatvra morte interceptvs in caelestem pro□Terrena Rediit Pa-
triam Constantivs et Alexander Corniacti Frathres□Germani ni-
mivm Maerentes□Posvere Vixit Annos XIX Obiit anno Dni M D
XCIV DIE XVIII Martii